

**Academia Peccatorvm. Seu Conciones De Tota Parabola
Prodigi Euangelici**

Qvae Poenitentia Peccatorvm Sev Conciones De Prodigi Evangelici Reditv
Ad Patrem

Bosquier, Philippe

Moguntiae ; Coloniae, 1615

1. Cur Prodigus, in summa perplexitate, maluerit ad Patrem quam alio
reuerti.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55940](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55940)

deserendam nouitiam Satanae synagogam : cum in Ecclesia tam liberaliter, in synagoga tam macrè prandeatur. Agite igitur, dilectissimi, omnes abhinc cogitemus de reditu, peccatores ad poenitentiam, hæretici ad fidem, & Ecclesiae gremium. Deus nobis illam faciat gratiam. Amen.

CONCIO XVII.

- 1. Ἀναστὰς, προσδοσάτω μοι, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων μου, καὶ ἐπάω αὐτῷ. *Græca.*
- 2. Surgam, & ibo ad Patrem meum, & dicam ei. *Vulgata.*
- 3. Surgam, proficiſcar ad Patrem meum, & dicam ei. *Syrinca.*

ARGVMENTVM.

- Dicemus hodie.
- 1. Cur Prodigus in summa perplexitate, maluerit ad patrem quam alio reuerti.
 - 2. Præclaram rem esse meditari conuersionem & cur.

A V E.

I.

Cur Prodigus in summa perplexitate, maluerit ad patrem quam alio reuerti.

V I aliquando vidit quomodo syluosi colles, aut magna in alto nauigia furentibus iactentur procellis, pulsentur fluctibus, protra verberetur & puppis, comminuantur gubernacula, lacerentur vela, rumpatur mali, rudentes, funes, quomodo concursantibus vndiq; ventis, huc illuc circumperitur, superata arte Nauarchus & Epibatæ desperet, ut in tempestate Ionæ, quilibet quam diligentissime seum inuocet Sanctum, non sciens in quem tandem se portum recipiat, vbi anchoram figat, vbi littus teneat, aut quia inaccessum est propter distantiam nimiam, aut quia infestum est inimicis, ipso mari

Y 2 barba-

barbatoribus, aut latentibus in securum scopulis, obluantibus etiam ex aduerso ventis: concludendum tutissimum esse redire vnde venerat. Hæc, inquit, qui vidit, dicere posset in quanta fuerit perplexitas Prodigus, quantis conflictatus miseris, aduersitatibus, fame publica, priuata inopia, seruitute abiectione cum exigua pretij spe.

Videt quomodo hinc nec nummum habeat, nec amicum foris, nec in crumena (argentum enim vt auit amicissimum) vt reuerri possit ac procedere, comminutum se videns vt gypsum, & contusum (quis dubitet equidem sapius egregie fustigatum, quam laute patstum, cum siliquas peteret & nemo ipsi dabat) cum se ipsum conspexit arrosus à vermibus, excusum, & altera iam quasi parte putidum, tum ob extremam inopiam, forte etiam vlcere Neapolitano, morientem. Denique, *fame, fame pereo*, inquit, sed honestatis causa. Dicamus famem tam celebrem tam infamem morbum, qui vagos amores vt umbra corpus sequitur, morbus cuius nomen ita putidum est, vt nationes etiam arma sumant, ne à se originis eius epitheton auertant. Vndecunque sit ita constitutus est vt animam agat, *pereo*, inquit. Quo se igitur recipiet, quo lacerum asserem naufragus applicabit: Ad meretriculas, præteritosque amores? Ad hos aut illos amicos? Ad Herum suum, vt de fame ac inedia conqueratur, de malignitate ministrorum qui ipsum adeo negligenter curarent? Ad seniore[m] fratrem? Ad seruos patris sui, an potius recta ad patrem? Vbi putatis figet anchoram? ad meretriculas. Ah neutiquam, inquit, illæ nec mentem habent nec conscientiam, vt quicquam in necessitate boni reddant iis, qui extra necessitatem bona sua apud ipsas perdiderunt. Officinæ ipsarum talibus mercatoribus clausæ obfirmatæque sunt qualis modo ego, vlcerosus, horridus, vt quatruiduanus Lazarus: lacer, nudus, ipsa mors. Quo igitur ad hos aut illos amicos? Ah amicos quos habere potest, qui nullos habet in oculis: qui ad eam in qua sum relapsus est indigetiam. *Qui nihil habet*, inquit Plato, *hinc nullus*

Vide seruitutem peccatorum huius operis.

Plato.

Nullus amicus adest, & mendico, vt vulgare habet pro-
 verbum, ne parentes quidem amici sunt. Diuites vndi-
 que stipantur, illuc omnes tanquam ad hortum flori-
 dum apes aduolat, vt formicæ ad plena horrea, vt co-
 lumbæ ad sata, vt lupi ad ouilia, corui ad supplicio-
 rum loca. Pradam sequitur turba ista non hominem, in-
 quit Seneca.

Seneca lib.
 de remed.
 fortuit.

Ouid. lib. i. Trist. Eleg.

Donec eris scelix multos numerabis amicos:

Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:

Nullus ad amissas ibit amicus opes.

Ea de causa Abbas quidam S. Benedicti, vir nostro
 tempore magnæ dignitatis, magnique spiritus, dicere
 consuevit se quamdiu fuit officij N. ac simplex reli-
 giosus, paucos audisse computantes cognationem, &
 affinitatem suam, raros cognatos. Postquam vero fa-
 ctus Abbas cœpit posse benefacere, tam donare quam
 accipere, postquam crucem manu tenebat, iam to-
 tum sibi mundum cognatum & affinem fieri. Insinuâs
 pauperibus & abiectis hominibus paucissimos inue-
 niri amicos.

Mobile sic sequitur fortuna lumina vulgus.

Ouid. lib. i.
 Trist. Eleg.
 8.

Occurrit mihi ad idem propositum, quod incolu-
 mis reuersus Roma, anno 1607. cum falsos quidam
 sparsissent rumores, talem Archiepiscopum promo-
 uendum ad Cardinalatum, talem Episcopum ascen-
 surum ad Archiepiscopatum, me sufficiens in lo-
 cum Episcopi, (videte quid nascuti homines & specu-
 latiui, quibus nimium otij est, meditentur; quasi ego
 Romam proficiscens, pro bono tatum & salute, quod
 ipsi ignorabant, Reipublicæ, captarem ibi aliquid ta-
 lis priuati commodi, quod sibi falso fingebant: (testis
 mihi erit Paulus Quintus, qui modo seder, qui itinere
 mei consiliū totū nouit) occurrerunt plurimi salu-
 tati, scelicia mihi precantes. Cumque subridens quæ-
 terem de quo gratularentur, dicebant de mea proui-
 sione ad Episcopatum imaginarium, quasi per hæc
 insinuare se se volentes in meam gratiam, gratulantes

R.P.F. Ioã-
 nes Neyer
 nouit satis
 quis scopus
 fuerit &
 author iti-
 neris Ro-
 mani.

etiam sibi quod mihi aut sanguine, aut necessitudine
essent obstricti, qui tam honoratum, tam pingue,
possiderem beneficium: sperantes forsitan piscari sub
favore meo, aut saltem quod bene prouisus, nihil
mihi seruarem ob votum paupertatis in ordine. Sed
cū paulo post fama hæc euauit de Episcopatu meo,
ac omnis iste clamor in fumum ventumque disper-
sus, salutationes etiam glacie frigidiores, calendis ce-
perunt esse rariore, nonnulli etiam mihi obligati
metuere ceperunt uisitationem meam, ne ipsis gran-
dio constarem aut hospitio. Dico & affirmo, diuites
& magni nimis multos habent cognatos, alij nullos:
plerique enim Ægyptum & ollas amant, & amant
penuaria. Prodignus igitur bono iure cognatos & ami-
cos sibi putauit non tentandos. Omnes enim, ut
maior pars, erubescunt cognatum adeo pauperem
ciuem adeo inuisum, & inuestem, forte ne sumptum
illis adferret, fecissent & dixissent quod S. Petrus in
passione de Domino: *nescio quid dicis, & non noui ho-*
minem. Obiecissent saltem fronti ianuam, nisi forte
& punire uoluissent ut plagiarium & alienæ inuaso-
rem familiæ: prudenter igitur ab illis abstinuit. Quo
igitur, ad Herum? Hoc autem multo etiam peius qui
enim de Hero conqueritur, grauius prodit in scitiam:
nemo enim male sua disponere ac administrare dici
uult, & periculosum est litem instituire ubi pars ad-
uersa iudex est. Conqueri de ministris ipsius eodem
prope rediret: uideretur enim Dominus defecisset
bonis constituendis præfectis; & sæpe Dominus die-
culum sub ministrorum nomine multa peragunt, quo-
rum nomen habere nolunt: fuisse in arena sementem
facere, perdere operam, queri de Domino: *semper e-*
nim Prætoris causa præsupponitur melior. Pater meus
(œconomus meus) cecidit uos flagellis, ego autem uos ca-
dam scorpionibus.

3. Reg. 12.

Et quamuis inueniantur qui non imperat quidem
ut officiales ipsorum subditis graues sint; difficillime
tamen admittunt querelas; vel si eas audiant, tam sto-
lide vicariis suis fauent, ut miseros subditos egregia
confun-

confundant, & quantumcunque causa iusta sit, nihil proficiant apud eos, quos ut Cæsarem appellarunt. Inveniuntur etiam (Ah cōclamatam subditorum miseriam!) qui referunt vicariis suis querimonias omnes, quas oppressi subditi deposuerunt, non ut locum habeant purgandi se, ac emendandi; sed ut eos fidos sibi faciant, & ad omnia paratos: ut eos irritent cōtra miseros illos quæstos, qui gravamina sua deposuerūt. Omnes Domini non tam benigni sunt quā Deus, qui istos populi audit clamores contra tyrannos. Non omnes adeo boni sunt ut Iob. qui de se ait: *si contempserit iudicium cum seruo meo, & ancilla mea, cum discesserent aduersum me.* Non omnes adeo æqui sunt ut Imperator Traianus, qui pauperis viduæ causam cōtra filium suum Cæsarem iuniorem audiuit querimonias, ac in vestigio quod iustum erat adiudicauit. O quam pauci sunt magnates, de quib. dici possit quod Plinius in commendationem Traiani.

Plinius in Panegyri. Traiani.] *Que præcipua tua gloria est, sapius vincitur sisceus, cuius mala causa nunquam est, nisi sub bono Principe.* Credibile Prodigium Herum non admodum clementem fuisse, cum iuxta Catholicorum omnium expositionem diabolum repræsenteret. Non ergo illuc, inquit Prodigus, mihi vertenda sunt vela, merito quidem. Sed quo igitur, ad fratrem seniozem? nimis ipsi erat exosus.

Audiatis postea quomodo tectum subire noluerit, & cum patre de reditu gaudere, indignans ipsum honorifice susceptum. Adeo ut miser senex vix ipsum placauit, vix impetrauit ne irasceretur conuiuis. Quod igitur habuisset refugium, quem mediatorem, si illuc venisset? Cum verosimiliter Prodigus frequenter rebellis patri, non rarius etiam offenderit fratrem, ac bilem nouerit cognatis, amicis, qui fere implacabiliores sunt, ac diutius iram seruāt quam externi: quia iniuriæ atrociores sunt, magisq; acerbæ, ab iis illatæ à quibus minime expectamus. Procul, procul inquit ab hoc scopulo: nisi velis hic naufragium facere & fa-

pienter. Quo igitur ad seruos patris? neutiquam: pri-
stina enim eius superbia & insolentia omnes ei fecer-
at aduersos, cum forte omnibus antea fuisset durus,
vexans, cedens forte ad libitum, prior forte offenderet
& postea ad patrem aut matrem prior eos deserere
fecere faciens seruitutis ipsorum odorem bonum
coram Pharaone suo: grauans forte & corrumpe-
ns ubique eorum seruitia; *Manus eius contra omnes, &
manus omnium contra eum.* Malebant ipsum longe
abesse ab oculis, à visu, sicut longe erat à corde. Ah in-
fœlix puer, plenus miseriis, nulli miserabilis.

Virg. 2. Æn.

Heu qua nunc tellus, inquit, qua me equora possunt

sunt

Accipere? aut quid iam misero mihi denique reuoluit

Cui neque apud Danaos usquam locus, inquit

ipsi,

Dardanida infesti pœnas cum sanguine possunt.

Dicere potuit. Sed quo tandem euadet? Ad patris
amplexus? Sed qua fronte, qua audacia, qua specie,
qua via, quo apparatu, quo prætextu ibit ad illum
quem adeo importunus inuitum deseruit, cuius bona
dissipauit, quem dedecore, quem infamia, domi fortis-
que maculauit? Qua fronte enim, quo ore, quibus
vestibus irem, nudus, sceleratus, impudens? Hunc cine
adspiciet pater? hunc cine agnosceret? oculis interficiet?
Si recipiat in domum, non erit nisi ut compedibus
vinctum, in pistrinum dedat, in carcerem; ut ibi pro
meritis castigetur. Et quis nouit an non traditurus sit
ut in corrigibilem ludici, tanquam pestem suarum
diu, turbatorem quietis, facem ardentem Reip. que
non nisi mortis supplicio extingatur. Argumenta
horum non parua, si ad peccata respiciat; que hanc
ipsi vocem extorquere possint, *maior est iniquitas mea,
quam ut veniam merear.*

Genes. 4.

Gul. Gnaphæus in Acolasto Act. 5. Scen. 4.

Dignus sum quem ima

Tellus dehiscat, ob meam

Iniustitiam, que tanta est, ut non audeam

Vnquam mihi sperare veniam à patre.

Virg.

Virg. 10. Æneid.

*Quo feror? unde abij? qua me fuga? quem ve-
ducet?*

Quid tentabo igitur? ferrum, vt Saul? laqueum vt Achitophel, vt Iudas, vt Myrrha concubina patris? an sumam venenum vt Hannibal, bibam taurorum sanguinem vt Themistocles, aut natabo Tiberim vt Tiberius, aut precipitabo de rupe vt Cleobrotus Ambraciota, lecto Platonis Phædone? Quid mihi vltra viuere, cum omnia mihi ablata sint?

Cicero lib. 7. Ep. fam.] *Vetus est, vbi non sis qui fueris, non est cur velis viuere.*

Item.] *Ita viuere, vt non sit viuendum, miserrimum est.*

Incert. Auth.] *Præstat non viuere, quam viuere misere. Dulce mori miseris. Si sic, a mundo recedam, omnia mecum sepeliam.*

Sallustius in coniurat. Catilinæ.] *Tum ille (Catilina) furibundus: quoniam quidem circumuentus, inquit, ab amicis princeps agor, incendium meum ruina extinguam.*

Cicero in Catil.] *Honeste viuere cum non posset turpiter perire maluit.*

Nonne fatius est cito mori, quam Deo & hominibus iuuissimum diu viuere: mihi igitur inferam manus, faciam, omnino iam decretum est.

Nolo, volo, seditiosus plane cordis mei Senatus est.

Virg. 10. Æneid.

*Hæc memorans animo nunc huc, nunc fluctuat,
illuc,**An sese mucrone, ob tantum dedecus, amens.**Induat, & crudum per costas exigat enses**Fluctibus an iaciat medietis.*

Iob.] *Cogitationes mea dissipatae sunt & varia.*

Iob.] *Cogitationes mea varia succedunt sibi, & mens mea per diuersa rapitur.*

Cothurnus in altissima Ægypti pyramide, aut in illa Sixti Quinti Romæ, vndique ventis conspirantibus, non ita circumgirat vt misera Prodigii huius mēs

atque anima. Mihi manus inferam? hoc utique totum fuerit perdere, hoc manubrium abiicere post aliam. Desperabo? hoc mala cumulabit, Deum magis offendet, patrem magis contristabit, quam prima peccata omnia: hoc esset ex febre incidere in pestem, & ad breuem effugiendam miseriam accersere æternam, ut castagno euadas in Charybdim irruere & Scyllam.

D. Hieron. lib. 2. Ep. 3. edit. Canif. ad Sabinianum Diaconum.] *Solum desperationis crimen est quod maledi nequeat.* Desperem ac me ipsum hac ratione perdam?

Virg. 2. Æn.

Hoc Itacus velut & magno mercetur Arida

Quancum deberem ludibrium hostibus, visibilibus atque inuisibilibus. Inuisibilibus: quid enim præternimam meam oprat Satan? Visibilibus: nã frater meus hæredem se videbit ex asse, in possessione pacata. Senti etiam patris egregie dicerent se vindicatos: & cur mihi cõsciscam necem, cum mihi adeo bonus pater, permittens me quondam voluntati meæ, hæreditatem ad primam concedens instantiam? neminem habet quam me & fratrem, gaudebit si vtrumq; videat, filius vnicus patris nihil est, lætus moritur si duos relinquat, speras posteritatem: & si ego filialem abiici affectum, ille pater æternum necdum abiicit animum: quamuis bona perdiderit, nõ perdidit amorem. *Si ego commissi*

D. August. *de me damnare potes; tu non amisisti unde saluare solus.*
in medit. ca. 12. Illa quam toties ante expertus sum clementia, bene sperare iubet si tentauero: pater ac mater filiorum nõ obliuiscuntur, carnis sanguinisque sui. *Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum?*

Terent. in Andria Act. Scen. 3.] *Pro peccato magno paulum supplicij satis est Patri (inquit Chremes ille Terentianus.)*

Si me tracter ut commerni, fiat in nomine Domini, ille pater meus est, ego filius, totus ipse sum, post Deum in ipsum solum peccaui; quicquid factum, quicquid delictum, iustius ipse de me quicquid videbitur statuet: facilius quidlibet ab ipso quam ab alio perferam. Si carcer, si flagra, si supplicia, si mors omnino toleranda est, à nemine suscipiam æquanimius quam ab eius

h eius manu, qui mihi vitam donauit: *si vitam dederit, vitam abstulerit, hostimentum est, tantum pro tanto.* Duplicabit si conseruet, & dupliciter ipsum appellabo patrem. *Abba Pater.* Iacienda est alea, tentanda fortuna, ea maxime vbi minus speres periculi. Vbi vero discrimen minus mortis & perditionis, inter manus patris tam benigni, an fratris auari, sitientis hereditatem meam, inter vngues seruatorum maleuolorum, cupidorum vindictæ: aut amicorum nobilium, & fortunatorum qui similes arundini, ad omnem nutant horam & ventū Patres semper patres & amici, cognationem semper: forte cedit opinioni melius. Pater forte reditum meum magis quā ipse ego desiderat, & forte videbit me libentior per charitatem, quā ego ipsum per necessitatem. Sæpe sensi facilitatem naturæ eius, & hoc est quod conqueror me nimis habitum indulgenter. Non tam respiciet meritum meum quam officium patris. Illuc igitur vertam proram & in paterno fundo sacram figam anchoram.

Ouid. lib. 2. de Ponto Eleg.

Accipitrem metuens pennis trepidantibus ales.

Audet in humanos fessa venire sinus.

Nec se vicino dubitat committere recto,

Qua fugit infestos territa cerua canes.

Prodigus igitur hæc diu versans, ac multum secum disputans, concludit tandem. *Surgam & ibo ad patrem meum.* Ad portum illum subducam nauem, istic consistam. *Hæc alternanti potior sententia visa est.*

Notate igitur, dilectissimi, tria potissimum fuisse, quæ ipsum ad patrem raperent, ac compellerent: necessitas siue extrema indigentia, spes veniæ, recordatio paternæ clementiæ. Nunquam de reditu cogitasset, si non ipsum stimulasset necessitas, quasi duris fustium verberibus; non magis quam accipitres reuertuntur ad dominos suos nisi fameant. *Mala quæ nos hic premunt ad Deum ire compellunt,* inquit S. Gregorius.

Nunquā eam ingressus esset semitā, nisi spes gratiæ eum dulciter illexisset. *In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis, in funiculis hominis, vel humanis,*

vel

vel mera humanitate, qua homines trahuntur.
 Hieremix 31.] *In charitate perpetua dilexi te, ideo at-
 traxi te, miserans.*

Spes ista, fuit ipsi quod magnes ferro, succini pa-
 lea, bonus odor Panthere quo reliquas trahit bestias
 Nunquam istam inuenisset viam bonæ spei, nisi ha-
 buisset memoriam clementiæ paternæ, quam toties e-
 rat expertus. *Fœlix necessitas qua ad meliora compellit.*
 O gratiosam dominam; ac susceptricem Spem, sine
 qua nemo attingeret pœnitentiam, etiamsi ipso dete-
 rior Iuda.

Rom. 8.] *Spe salui facti sumus.*

Eccl. 2.] *Nullus sperauit in Domino, & confusus est.*
 — *Spes non confundit.*

Theognis.] *Sola spes inter homines bonum est sumere.*

O dulcem memoriam, ac iucundam recordationem
 clementiæ, toties declaratæ: quid sine duobus his po-
 stremis ageremus. Spes omnium malorum remedium
 est, tam pœnarum quam culparum. Quis medicus
 morbo manum admoueat si sanitatem desperet. An-
 tiqui medici, & ipsa ars, præcipit iunioribus medicis
 ante omnia considerare an morbi curabiles sint.

Quid. 1. de Ponto.]

Non est in medico semper releuetur ut eger;
Interdum docta plus valet arte malum.

Tollere nodosam nescit medicina podagram.

Vt nimirum si immedicabile sit malum, illud ca-
 ueant tangere: sin secus admoueat industriam. Quis
 etiam æger in Medicos dispendet pecunias, in herbis
 in potiones, nisi speret valetudinem. Et quis vnquam
 peccator ad Deum redibit, aut hominem, nisi veniam
 aliquam præconciperet. Sin desperet, tendet in peius;
qui in sordibus est, sordescat adhuc. Sicut furiosi & phre-
 netici nihil erubescunt, audent omnia, ignem inua-
 dunt & aquam, & altissima sine pauore præcipitia: sic
 qui salutis spem abiecerunt, plane sunt intolerabiles.

D. Chrysoft. Ep. V. 5. ad Theodorum Monachum
 lapsum.] *Sicut furia correpti, deperdita semel sanitate
 capitis, nihil verentur, nihil eos pudet, intrepide quiduis
 audent;*

udent: in ignem, in mare, in prærupta editaq; saxa impi-
 re conuolant: in hunc modum qui se incuria per despera-
 tionem permisere, deinceps sunt intolerabiles per aua vi-
 tiorum assidue discursitant, neq; mors imminens eos ab
 insania deterreret, ac deprauatione infinitisq; se calamitati-
 bus conficiunt.

D. Bernard. serm. 37. in Cant.] *Omnis peccati consum-
 mationem parit desperatio. Imo vero desperatio ipsos*

*Vide Mag.
 sent. lib. 4.
 dist. 14. §. d.*

Vade saltem huius vite suauitate frueri.

Et;] *Venite, fruamur bonis quæ sunt, in iuuentute cele-
 stiter.*

Et;] *Edamus & bibamus, cras enim moriemur morte
 secunda sc.*

Cras enim inter damnatos apud inferos cœnabi-
 mus: vtamur dum licet huius vitæ bonis, & quoniam
 Paradyso excludimur cœlesti, anticipemus quoad li-
 cet terrestrem.

Edamus, bibamus, in hoc mundo, in altero calefa-
 cemus. Hic desperantium sermo, proh dolor! aut nõ
 amplius sustinens remorsum & crucem conscientia, &
 quo perpetuo intus torquetur anima, peccata pecca-
 tis ultra numerum cumulat, & addit illud quod solum
 est inremissibile, necem voluntariam, volens ita inter-
 nos solari cruciatus. Videte cur Deus noster, & beni-
 gnissima mater Ecclesia, nunquam spem veniæ pec-
 catoribus præcludat pœnitentibus; quantumcunque
 multis, grauibus, diuturnis operti sint flagitiis: ne sci-
 licet in desperationem incidant. Damnat etiam No-
 uati hæresin, & sectatorum eius; qui docuit pœniten-
 tiam post baptismum semel tantum prodesse. Contra
 quem S. Cyprianus martyr *velit, nolit Nouatus hæreti-
 cus, omni tempore, Dei gratia recipit pœnitentes. Cum cõ-
 uersus ingemueris, tunc saluaberis.*

*Vide Mag.
 ubi sup.
 D. Cypr. ser.
 de cœna
 Dom. sub fi-
 nem.*

Bene notandum quod Deus nunquam relinquat
 in rebus etiam maxime afflictis hominem sine spe:
 sperat enim semper, etiam nesciens quid speret, rebus
 omnino deploratis. *Contra spem in spem.* Sicut Abra-
 ham immolans filium, sperauit aliquid, nescio quid,
 quæue via.

Virg.

Virg. 2. Æneid.

*Vna salus victis nullam sperare salutem.**Stob. serm.*
109.*Hesiodus in
operibus de
Pandora l. 1.*

Ideo Thales quodā die interrogatus quid maxime
esset commune; respondit sperare: spem enim habent
etiam qui nihil habent. Et veteres fabulantur Deo
mundi sceleribus iratos fugisse à terra, & omnis gene-
ris calamitates ex pixide Pandoræ inter homines dis-
persisse, solam spem tenuisse locum inter homines,
futuram solatio in malis.

Quid lib. 1. de Pont. Eleg. 7.

*Hac Dea cum fugerent sceleratas nuntineterris,**In Diis inuisa sola remansit humo.**Hac facit ut uiuat fossor quoq; compede vincitur**Liberaq; à ferro crura futura putet.**Hac facit, ut videat cum terras undiq; nullas**Naufragus, in mediis brachia iactet aquis.**Sape aliquem solers medicorum cura relinquit,**Nec spes huic, vena deficiente, cadit.**Carcere dicuntur clausi sperare salutem,**Atq; aliquis pendens in cruce vota facit.**Hac Dea, quam multos laqueo sua colla ligantibus**Non est proposita passa perire nece;**Me quoq; conantem gladio finire * dolorem**Arguit, iniecta continuitq; manu.**Quidq; facis? lachrymis opus est, nō sanguine, dicitur*

Spes extremum in aduersis solamen est. Spes ad tri-
remes, ad metalla, ad latonias damnatos sustentat, ad
libertatis iucundam cogitationem proponit.

Spes naufragium inter fluctus ad natandum ani-
mat, etiam si præter pontum & æthera nihil videt.

Spes conclamantium à Medicis, flaccente pulsu, in-
gente sanguine, adhuc inter extrema erigit. *Ægrotus dicitur
anima est spes est.* Dum spirat sperat, inquit prouocatur.

Spes catenatum captiuum fouet, exilem spes reditus
in patriam solatur, ac damnatum ad crucem vota fa-
cere, ac orate redemptionem suadet. Spes eos qui iam

laqueum gutturi aptauerunt, suis ut super sint eri-
pit manibus. Quid denique sine spe facerent flagitio-

Erasm. lib. 8. *apophth.* si, pauperes, afflicti. Referunt ciuis Rhodius, clausus in
caueam,

caueam, in qua non minus ignominiose quam misere, ut bestia alebatur, præcis naribus, deformata facie; suadentibus amicis ut voluntaria inedia suas finiret miseras, respōdissē: hominem omnia sperare posse, quamdiu tantum viuit.

Qui nihil potest sperare, desperet, nihil, dicit Seneca in Medea.

Menander.] *Mortalis, ad senium usque spera quod libet.*

Opus est prudentis & constantis sperare meliora, nec iniucundum est fingere & imaginari solum mala aliquando transitura in melius. Quamuis Publius dicat: *in malis sperare bonum nisi innocens nemo solet*: hoc enim dicit respectu meritorum & diuinæ iustitiæ; falso præsupponens Deum carere misericordia. Deus bone! quid ageremus sine spe? quis colonus serat agrū desperata messe? *Spes alii agricolas, dicit prouerbium.*

Tibull. lib. 2. Eleg. 6.

Quis piscator inescabit hamum desperata præda? *In verbo tuo (& spe prædæ) laxabo rete, inquit S. Petrus.* Quis miles arma sumet, si nulla spes sit victoriæ ac spoliū?

Nihil incipimus nisi cōmodi spe. Nemo studet sine spe profectus. Nemo amat sine spe consecutionis. Quod fortiter speratur iam ex parte obtentum est, & sine spe nihil vnquam arduum tentatur. Nisi desperati in bello aut victoriam aut effugium sperarent, non ita cæcis desperatisque pugnarent ictibus, neglecto quasi corpore ut ita seruent. *Est ubi dat vires nimius Staius timor.*

Ac ideo admodum misericorditer in rebus maxime etiam deploratis spem Deus suppeditat obscuram, aut in secreta fundatam prouidentia, aut in casu, aut in instabilitate & fluxu rerum humanarum. *Omni rerum vicissitudo est. Hodie mihi cras tibi.*

Terent. in Eunuch.

Spes igitur veniæ Prodigum ad Patrem attraxit; Ac notandum bonam istam spem conceptam ex recordatione benignitatis paternæ, quam sapius aut in se, aut in fratrem, aut in seruos delinquētes probauerat: qua concludebat se eam apud patrem inuenturum, si eius

Act. 2. Scena 2.

si eius pedibus se aduolueret. Ibo ad patrem. Pateris, non vitricus, non tyrannus, non Phalaris aliquis.

Ouid. lib. 1.
de Ponto E-
leg. 3.

Non tibi* Therodamas crudusve rogabitur le-
treus.

* al. Thero-
medon, sed
nullus vs
quam The-
romenon
mibi dictus.

Pater meus est, non tortor crudelis, non tyrannus
ad pedes eius accidam.

Venerabilis Beda.] Quam misericordem piumque no-
uerat patrem, qui nec offensus à filio, patris designaretur
audire vocabulum, & ex hoc illi spes reconciliationis ad-
hasit.

Per. Chrysol. ser. 2.] Qua spe? qua fiducia? qua confi-
dentia: illa, qua pater est. Ego perdidit quod erat si uis: illa
quod patris est non amisit.

Ah si uidisset in patre tantam crudelitatem, & aspe-
ritatem, quantam benignitatem & mansuetudinem,
nunquam ad veniam impetrandam sperare aut aspi-
rare potuisset. Strangulandi ac necandi sui cepisset
consilium, aut saltem ad priorem reuersus fuisset post-
liminio militiae ac malitiae ducem, iunxisset se latro-
nibus socius praedonum. Sceleri procliuus egestas.

A. Gellius
lib. 5. noct.
Att. cap. 14.

Si patrem alias expertus fuisset seuerum in inno-
centes, casusue humanos, quid non expectaret post tot
tam atrocia facinora, in Deum, in ipsum perpetrata:
non rediisset magis quam fugitiua mancipia, in con-
spectum crudelis ac inhumani Domini, praeligentes
inter leones ac bestias agere (quod de Androdo legi-
tur) quam ad Herum reuerti: faciunt idem filij nimium
duriter à patre habiti ac castigati.

Atque ideo dico, parentes, bonum est si filios re-
stros castigetis: sed non in virga ferrea, non in scorpini-
bus: sed in virga filiorum, id est, miscentes clementiam
seueritati: castigare quaedam aliquoties, ne nimia in-
dulgentia, patrum segnes faciat natos.

Claudian.
in consul.
Manlij.

Desidis auriga non audit verbera currus.

Non tamen crudeliter, non semper, & in castigan-
do paterni affectus non obliuiscetes. Nec mollities
nimia, nec asperitas decet patrem: sed mixta utrimque
discretio: paternus affectus moderari debet discipli-
nam. Pater patrem se cogitet, & filium esse quem cor-
ripit.

Pro peccato magno paululum supplicij satis est pa-

Terent. in
Andr. Act.
3. Scen. 1.

Pfal.] Velut pater misertus est filiorum, Deus. Patres nolite ad iracundiam prouocare filios vestros.

Sic Phraotes Indorum Rex, nec leones, nec belluas quidem nimium seuerè baculis cædi voluit: verberibus enim nimium aiebat reddi ignauas, & puidas. Nec nimium etiam mulceri volebat, ac blandiri; quia ita ferociore fierent & feriores. Sed, vt cicurentur & mansuescant, benignitatem quandam mixtam dicebat illis exhibendam, popismata cum minis. Quare non male fecerint parentes, si eandem iniuerint rationem.

Author etiam fuerim Principibus, ac superioribus omnibus, ne nimiam in subditos seueritatem præferant, ne vbi deliquerint emédationis vota abiiciant, non audentes ad amplexus illorum venire, & redire ad debitam obedientiam, desperata scilicet misericordia.

Melius est pro Principe, quam Principem timeri. Ignoscant parua, magna & enormia humana aliqua seueritate puniant, vt non semper pœnæ delictis æquentur, sed satissieri aliquando sibi sinant pœnitentia. Tardi sint ad vindictam, celeres ad premia: dolentes si quando rigor exercendus est. Plura minis & terrore, quam pœnis coërceant: ac si omnino tonandam ac fulminandum est, hoc cum magna commiseratione fiat: exemplo Christi, qui deplorauit Ierosolymam, videns mala quibus aliquando ipsam castigaret: Talem dicebat Augustum in exilio suo Ouidius.

Ouid. lib. 1. de Pont. Eleg. 3.

Sed piger ad pœnas Princeps, ad premia velox.

Quiq; dolet, quoties cogitur esse ferox.

Qui vincit semper, victis vt parcere possit:

Clausit & externa ciuica bella serâ.

Multa metu prohibet: pœnâ qui pauca coercet;

Et iacit inuisâ fulmina rara manu.

Plutarch. in
Apophth.
Rom.

Magnus Fabius, agnominatus cunctator, insul-

Z sum

sum sibi dicebat videri, familiaritate & pascu equos
carnesque venaticos magis, quam catenis, flagris, fu-
stibus assuescere: & in domando homine beneficen-
tiam & suauitatem non adhibere; ac seueriorem esse
in homines, quam hortuani sint in pomaria, in o-
ueta, quæ ipsi non radicitus excidunt, sed suauiter
tantum putant, & inferunt.

Seneca in Agamemnone.] *Extrema primo nemo ten-
tauit loco.*

Ouid. i. Meta.

*Cuncta prius tentanda: sed immedicabile vulnus
Ense recidendum est ne pars sincera trahatur.*

Claudian.

Ignoscere pulchrum.

Iam misero poenæq; genus, vidisse precantem.

Notam habere Principis immisericordiam, libelli-
tum animat ad extrema per desperationem toleran-
da: atque hæc etiam desperatio victis nonnunquam
victoriam peperit. Magnus quidem Poeta, magnum
belli ducem sic introducit milites compellantem.

Virg. 2. Æn.

Vna salus victis, nullam sperare salutem.

Quia sæpe pauor erumpit in audaciam, & despe-
ratio in fortitudinem: vis & necessitas quilibet effi-
ciunt.

Prou.] *Si stringis, erumpit.*

Prou.] *Necessitas inuenit artes.*

2. Reg. 2.

Magister militiæ Abner, Ioab magistrum militiæ
partis oppositæ tali voce victorem compressit. *Nam
vsq; ad internecionem, tuus mucro desauiet? An ignom-
quod periculosa sit desperatio? vsquequo non dicis populo
omittat persequi fratres suos?*

Plutar. tom.
1. vit. in The-
mist.

Idem consilium Aristides iustus, & Themistocles
approbarunt, post victoriam naualem, Salaminæ cõ-
tra Xerxes: pontem scilicet, quem Xerxes in Helle-
sponte fecerat, diffringere noluerunt ne fugam ipsi
intercluderent, & Asiam quasi in Europa captiuaret.
Non, inquit, ebat Aristides, cauendum hoc omnino,
iam enim Regem cecidimus, fractum delictis, sed si
eum in Græcia nostra tanquam in cauea concluda-
mus,

us, & hominem tanto exercitu cinctum ad exitum adigamus, non futurus belli spectator otiosus, sedens sub papilione deaurato, sed audebit quidlibet ut priorem negligentiam compenset, & in posterum melius sibi caueat. Quare pons ille non tantum intercidendus est, sed si fieri posset, iungendus etiam secundus, ut Barbaro facilis sit de nostra Europa exitus. *Gravissimi sunt morsus irritata necessitatis*, dicit Porcius latro. Nostro tempore Dux Albanus, antiquus & versatus miles, simile ferre quid respondit, suadentibus ut rebellium caput concluderet, cum sequeretur fugientem cum grandi exercitu: dicens aureum etiam pontem sternendum fugientibus, ne ad desperata praelia cogereantur descendere.

Vna salus victis, nullam sperare salutem.

Annosa illa vulpes, non parum leo erat, sed nonnunquam & leonina & vulpina consuenda est ut nisi fallor Lysander dicere consuevit.

Claudianus inter potissimas Stiliconis laudes refert, quod nihil timuerit magis quam timeri.

Claudian. Paneg. 1. in laudes Stiliconis. *Res miranda, Ne timeare, times, quem vindicta manebat, Desperare vetas. Quantum fiducia nobis Profuit hostilis.*

Nec publicæ nec privatæ personæ, nec bestię, nec tora natura mirabilius quid unquam facit, quā cum urgetur nimium. Angli a Gallis aliquādo arctati quā ad aureis calcaribus nomen acceperāt ad Agincourt, cum parati essent æquis conditionibus se dedere, & Galli nimis iniquas præscripsissent, omnibus alterum eruere volentes oculum, ita subactos iam hostes desperarunt, ut resumptis viribus, & armis, victores suos omnes in fugam verterent.

Vna salus victis, nullam sperare salutem.

Quis crederet Lyfimachum ausurum consertis cum leone certare manibus? fecit tamen sed constrictus necessitate. Cum enim Alexander Magnus, etsi iniuria, ipsum iratus obiciendum leoni iudicasset, atque ille toto impetu in ipsam irrueret, Lyfimachus

Por. latro
declamat. in
Catilinam.

obuoluens modico manum fœno, in fauces hiantis iniecit leonis, atque ita perstricta lingua, in arena extendit mortuum: quæ res ipsum Alexandro multo locit gratiorem.

Vna salus victis, nullam sperare salutem.

Cattus dum liber est, cattus est: sed si clauso cubiculo verberare tentes, Getulicæ leonibus inuenies violentiorem, furore ac robore incredibili.

Vna salus victis, nullam sperare salutem.

*Adieu de
l'Amé.*

Ludouicus Richeomus aureus ille calamus, refert in suo *Vale anima*. Nobilis cuiusdam annosam ac bellicam equam, cum in circo sibi videret cum leone certadum, vnico ictu leonem strauisse in terram, qui multo ibi tempore iacuit semimortuus. Necesse fuit quæ equæ vires addidit. Refert idem venatorum ab vrsu inuasum, qui iam manu eius rictu tenebat, desperatione compulsus, insiliisse in vrsi tergum volut in equum, ac ita multo tempore equitasse, nihil mali passum: sed cum tandem vrsus attonitus, cum sessore nouo rueret in præcipitium, & se volens perdere & equitem, defiliit bellus ille eques, & vrsus gauisus, se illa exoneratum sarcina, manum quam morderat dimisit.

Vna salus victis, nullam sperare salutem.

Senec. lib. 2. quæst. natural.] *Nullus periculus est nobis, quam quem audacem angustia faciunt.*

Maiora, aut certe paria conatur animus magnus, ad perditus. Syluius lib. 1.

Fractis rebus violentior ultima virtus.

Pet. Boyss. in disc. de hominis excellentia pag. 110. Alexander Magnus in extremo vitæ periculo, de- fertus à suis in prælio contra Indos, adeo choleram accendit: vt toto corpore sanguinem sudaret, & barbaris totus ardere videretur: vnde ipsi plane conterriti, coacti sunt ipsum relinquere.

Vna salus victis, nullam sperare salutem.

Dominus noster Christus Iesus, vnico solum responso, *ego sum*, tantum incussit militibus terrorem, vt quasi cæsi conciderent, necessitas inuenit artes, periculum submersionis natare docet ignorantem periculum.

culum necis claudos & paralyticos compellit è le-
to fugere. *Tunc saliet sicut ceruus claudus.* Periculum *Isaia.*
mortis homini animum addit, viresque recolligit:

sum infirmor et impotens sum. Et Dominus noster nun-
quam fortiori clamavit voce, quam in ipso mortis
articulo. Quid? quando palma se magis erigit nisi
cum maxime premitur? quando ignis maxime calo-
rem suum viresque ostendit? nisi media hyeme, & fri-
goris vt Græci appellant antiperistasi: tum demum o-
stendit quid possit, vt hosti suo resistat. Sic omnibus
rebus additur animus & robur, cum necessitate qua-
dam & violentia opprimuntur. Quare non expedit
filios aut populos nimium premere, præstat eos be-
nevolentia ac suavitate deuincire, ducere potius quã
trahere. *Obsequium amicos parit.*

Quid.] *Dextera præcipue capit indulgentia mentes.*

Idem.] *Flectitur obsequio curuatus ab arbore ramus*

Obsequium Tigresq; domat, tumidesq; leones.

Quam multos Iulij Cæsaris clementia Romanos
ad obedientiam reduxit quia ipsam vincens victoriã,
victis clemẽter dabat vitam; imo & honores iis quos
iura belli viuere non sinerent.

Cicero Orat. pro M. Marcel. *Ipsam victoriam vicis-
se videris, cum ea ipsa qua illa erat adeptã, victis remisisti.*
Nam cum ipseus victoria conditione inter omnes victi oc-
cidissemus, clementia tua iudicio conseruati sumus.

Idem Orat. pro Q. Ligario. *Quis non eam victoriam
(Cæsaris) probet, in qua occiderit nemo, nisi armatus?*
Quam multos reduxit clementia Augusti, successoris
vius, de quo scribit Ouidius lib. 1. de Pont. Eleg. 3.]

Qui vincit semper, victis vt parcere possit.

Idem lib. 2. Trist.]

*Tu veniam * Partio superato saepe dedisti,*

Non concessurus quam tibi victor erat.

Diuitiis etiam multos & honoribus auctos

Vidi, qui tulerant in caput armatum.

Quaq; dies bellum, belli tibi sustulit iram,

Partq; simul templis utraq; dona tulit.

Vt q; tuus gaudet miles, qui vicarit hostem,

Z 3

Hic,

Terent. in

And.

Ouid. lib. 2.

de arte.

* al. parti su-
perata.

Hic, cur se victum gaudeat, hostis habet.

*Sueton. in
Augusto.*

Dicitur princeps iste Augustus primus, Cæsare-
cundus, tantam in Cinna ostendisse clementiam, ut
cum iam deprehensus esset ex chartis machinari ne-
cem Imperatori, dixerit tamen: seruo tibi o Cinna
iterum vitam; primum quidem ut inimico (fuerat e-
nim in militia hostis) iam vero ut sicario & parici-
dæ. Quos rebelles non reduxit Sextus Nero beni-
gnitate, quæ tanta fuit, ut cum mortis sententia
subscribenda esset, diceret. O utinam essem pla-
ne scriptiois ignarus. Quæ corda etsi adamantina
non emollisset & traxisset magnus Alexander:
cuius tanta fuit clementia ut hostis eius Darius
Persarum Rex nihil Deos oraret, nisi ut clemen-
tia Alexandrum vinceret: ac si omnino eo natus esse-
fato, soli Alexandro regno cederet.

*Seneca lib.
2. de Clemē-
tia.*

*Panorm. lib.
1. de rebus
gestis Alphō-
si.*

Alphonfus Caietam nunquam potuit subiugare
armorum vi, nec exercitu quem habebat quadra-
ginta millium; sed solum evidenti clementiæ de-
monstratione. Cum enim Caietani obsidione ac fa-
me pressi, mulieres, pueros, senes, gentemque imbel-
lem, armis inutilem, comearui noxiam, in combus
ciecissent, ille eos recepit; & cum quidam ipsi diceret.
si reitulos illos non suscepisses, post paucos dies
proculdubio ipsi etiam se dedissent Caietani: respon-
dit homo clementissimus, pluris se facere turbam
illam innocentem, & indefensam, quam centum
Caietas.

Clemētia illa ita Caietanorum vulneravit corda,
ut expugnaret mœnia, quæ quadraginta hominum
millia, longa obsidione occupare non poterant.
Nam multo post amota castra, iugum legesque reci-
perent, sine vi, sine armis, ad ipsius arbitrium.

Clementia sperata, nonne Gabaonitas ad præ-
standam Iosue induxit obedientiam.

3. Reg. 20. Antiqua Regum Israel clementia, nonne
stratum in campo Bennadad regem Syria, ad pedes
Regis Israelis attraxit, petitum vitam, redditis civi-
tatis quas pater ipsius usurperat ac societate inita.

...ce audiuius, quod Reges domus Israel clementes sint: memus itaq; saccos in lumbis nostris, & funiculos in caribus nostris, & egrediamur ad Regem Israel: forsitan saluabit animas nostras.

Sic dictum, sic factum: euenit quod sperauerant. Tales Reges facile rebellibus arma de manibus excutunt.

Præcedēs Henricus Quartus, magnus Galliæ Rex: quid? verum equidem est, dilectissimi, Gallus natus non sum, sed ex liberis, primi que sum Burgundionibus, quos hodie videas. Regē Galliæ Henricū Quartum, de quo loquor, nunquam nisi pictum vidi. Cur autem laudare non possem Regis amici virtutem, confederatum cum nostro, Christianum vt nos, maxime post mortem? Quippe cum propter virtutem & probitatem, eos etiam quos nunquam vidimus, quodammodo diligamus; cuius ea vis est, vt eam quod maius est, in hostem etiam diligamus: Cicero in Calio.

Ipse hosti Teucros insigni laude ferebat.

Virgil.

Magnus igitur ille Henricus, quomodo creditis quod solidissimas Ligæ colūnas in partem suam trāstulerit: quomodo potuit tam subito disceptam ac dispersam regni nobilitatem sibi adiungere? Quomodo amissas ac alienatas reducere ciuitates? Cur suis tam amatus, exteris tam terribilis præfuit? adulari nescio, nescio mentiri: Gallus, Burgundio, pari loco mihi omnes.

Tros Tyriusq; mihi nullo discrimine agetur.

Virg. I. Æn.

Omnino mihi persuadeo per clementiam, quæ vehementer in illo excelluit. Hēricus magnus (scribit doctus quidam regni istius Episcopus) a subditis suis offensus ita est, vt omnia auerent iniuriam. Disceptatum fuit cum ipso de Corona, de hæreditate, & antequam Henrici tertij decessu ianua ipsi ad regnum aperiretur, media quærebantur quibus excluderetur, ac spoliaretur honoribus. Quid nō scriptum cūsum, ad grauandas culumnias, vt in odium induceretur, vt populus extrema pati potius, quam imperium eius acceptare suaderetur? Quid non disputatum, quid

non declamarum, ex cathedris, ex pupultis, in minoribus etiam scholis, contra personam, vitam, mores, familiam ipsius? Et, quod miror magis, contra factum etiam & heroicum maxime opus, quod iniqua facere potuit, reditum dico foelicem, & cōuersionem ad Ecclesiam. Subditi erant Principi suo reboles, qui iactabant, qui scribebant ista: quamuis alius vitam deberent ob arma & prodiones. Omnia sperauit Henricus ille magnus ac gloriosus, nigras illas maledictorum tenebras, & maleuolorum contra se confilia dissipabat, occupans regnum, cuius reuera neminem præter Deum & gladium suum agnoscebat. Sedit in throno quem fabricauit a mis, & Goga victoriarum sequela firmavit. Tota ipsum Gallia cum terrore conspexit, memor delictorum suorum videns in illo auctoritatem tam absolutam. Quis tamen ob recordationem præteritorum vel guttam vidit cadere sanguinis? Quis vidit bonorum proseriptiones etiam seditiosorum vel maxime? Vidimusne exilia publica, aut clancularias vindictas in caput vilius? nihil minus. Sed contra clementia tanta fuit in eos qui magis resisterant, vt victorum cōditio appareret esse melior quam vincentium. Alios ad officia summa regni applicabat, alios in priuatam recipiebat amicitiam, reuocans quos iustus timor alienauerat. Protector factus libertatis ipsorum. Tanta fuit denique eius benignitas, vt desiderandum pene fuerit illi, qui in Gallia magnus esse vellet, fuisse aliquando illi inimicum. Et benignitas ista tam ipsi fuit naturalis & copiosa, vt reliquas actiones omnes obscuraret. sermo ipsi de impendenda misericordia, quam erat ipse à Deo consecutus: iudicia ipsius, vt parcerent, quantum possibile esset sanguini: flectens iustitiam in clementiam. Virtus ista suauem fecit accessum, familiarum colloquio, accusatoribus abstractum, facilem ad petitiones, subuenientem innocentibus, ignoscentem lapsis, ac plane Regium. Et sicut Cygnus cibum non sumit, nisi quem aqua temperarit, sic nigras & diuina illa anima, nullas accepit impressio-

es, quas non prius in aquam, aut melius in bonitatis
lac demersisset.

Ludouicus Richeomus, in consolatione sua ad *Pag. 185.*
Reginam matrem, dicit Christum Iesum eam indi-
dille Principi isti clementiam, tam copiosam, vt for-
ma factus sit benignitatis; ac inde facit primum veri-
simile saluationis eius argumentum. Dicitum sit olim
assentatorie Timotheo Cononis filio, fortunam, ca-
ptas iam ciuitates, ipsi obtulisse. Dicam ego vere non
fortunam Henrico magno vrbes attulisse captas, nec
quod plus est dissidētium corda populorum, sed post
Deum clementiam solam, qua verba & facta eius om-
nia suauissime condicbantur. *Miserationes eius super*
omnia opera eius. Vt contra scimus (inquit supra me-
moratus Episcopus) eos qui cæde & sanguine parti-
cularium sua recuperarunt, turpasse triumphum, re-
suscitasse bella desperatione populorum, qui perfe-
cte nunquam victi domitique sunt, quamdiu in vi-
ctorem armatum odia fouent. Hinc ortæ seditiones
intestinæ, externæ, vicissitudines Regnorum: clemē-
tia vero cordium domina, securum Imperatorio ca-
piti imponit diadema, & sicut oleum affusum miti-
gat dolores ac lenit, sic suavis illa virtus, & vere Re-
gia, iactata & concitata populorum corda, fortunæ
motibus, ad serenitatem & tranquillitatem imperij
reducit. De quo putatis loqui bonum illum Episco-
pum? num forte de rebus nostris. *De te fabula narratur*
opinor. Ac, vt dicam quod res est, qui semper hisce tu-
multibus nostris iactitant: *nullum cum victis certamen,*
Et at here cassis, neminem mordent mortui, qui pen-
dentem ex latere ostendentes gladium dicunt, *hic fa-*
ciat; qui, quando ciuitatum offeruntur clauēs æquis
tantum rogatis dedendi conditionibus, monstrato
gladio dicunt, *ecce clauem:* qui deditas ciuitates exci-
dunt, promiscue sæuientes in fontem & in fontem
(*nonne semibarbaros & Turcas illos diceres baptizatos*)
apud quos perinde ad necem asperelocutum esse &
male egisse, hostem esse & amicum: ex quorum ore
tam boni quam mali nihil audiunt nisi, O prodito-
res!

Lysander
Argius gla-
dium osten-
dens, Hunc,
inquit, quæ
tenet optimè
de finibus
differet.
Plutarch. in
Pyrrho.

res! apud quos qui arma manu tenebant, non magis victi quam ipsi victores, postquam red erunt in gratiam, vix paulo mitius habiti sunt quam vrbes ferro captæ, sociis velut hostibus vsi. Deus bone quantum redditum errantium retardarunt? Phaetontes isti bonorum equorum stimulatores, in nostrum orbem ac celum ignem flammæque dederunt: compulerunt populos ad obstinationem, & mortem: deliberâtes forte facere, quod Numidæ in ciuitate Thala, a Merello obsessi, citius quam dedere se victoribus. *A spirituum sanctorum* bella mouet. Egerunt miseri homines quod quilibet damnandum se putans: tueri scilicet vitam presentem modis omnibus; quibus post mortem nihil sit sperandum præter infernum, quo semper temporis fatis veniant. Sic & populus qui in immisericos hostes incidit, non est quod maturet deditioem, cum nullam speret gratiam: sed omnem movebit lapidem, ex capillis etiâ vxorum nervos aptabit arcibus, vt olim Carthaginenses; filiorum carnes comedent, vt olim Ierosolymitani; imo & vxorum, vt Calathianæ, quæ ciuitas erat Hispaniæ à partibus Sertorij; imo & cæsa conciuuium cadauera, vt Saguntini, & Athenienses, durante obsidione Syllanæ; aut fortibus alter alterum obruncabit, vt milites Cambysis; aut se suaque omnia in mortem & flammam dabunt, vt olim Thala ciuitas Numidiæ. Sagunthum ciuitas Hispaniæ, potius quam viui in hostium manus denerant, ferocios leonibus & Tigride raptis catulis.

Si miseri isti homines hostium suorum intellexissent tubas, aut optionem sibi dari: *dedit aut suspendit* non dubito quin aut omnes, aut potior pars vitæ ac libertatem deditioem redemissent; dixissentque cum nostro Prodigio, *Surgam & ibo ad patrem meum, & dicam ei Pater peccauit, &c.* Omnes venissent ad Dominum sui mandata, sicut ipse surgens venit ad patrem. Venissent curmatim vt hirundines quæ rentes æstatem, fatigatur iam Dominus amplexibus, & osculis; nomenclatores & Notarij scriptioibus. Populi fratres ipsum præ gaudio non tenerent lachrymas, tam ipsis iucundum

Salust. in Iugurthino.

Quid. lib. 2. de arte.

D. August. lib. 3. ciuit. Dei. cap. 21.

Liuius belli Punic. lib. 1.

randum foret spectaculum reconciliatio omnium
cum Domino suo: voce cōmuni paruuli cecinissent
Hosanna maiores clamassent ad Dominum suum. *Isaia 60.*

*Leua in circuitu oculos tuos, & vide: omnes isti congregati
sunt, venerunt tibi: filij tui de longe venient, & filia tua, de
laere surgent: tunc videbis, & affluet, & mirabitur, & di-
latabitur cor tuum, quando conuersa fuerit ad te multitu-
do maris, fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio came-
lorum operiet te.*

Iam diuersoria, hospitia, sponte redeuntes non
cepissent populos: ita recurrissent omnes ad Princi-
pem. Sed nihil audientes, nihil videntes, nisi Pendre &
Rendre, vel, Rendre & Pendre: facile dixerunt quorsum
dabimus nos ad dispendium; repugnantes enim & v-
nanimiter resistentes, superabimus forte & suspende-
mus hostem. Necdum mortuus est qui pugnat.

Vna salus victis, nullam sperare salutem.

Virg. 2. Æn.

Sed gratis tradentes nos in manus gratiam nullam
facientium, iam certo penitentes peribimus. Quid mor-
tem certam pro incerta querimus, in deditioe certa
mors, indecorum supplicium; in rebellionē vita sira
est, forte & victoria: ac si omnino moriendum est, ho-
nestius saltem in lecto, & in armis.

*Nam & illos quantum importunitatis habent, parum Salust. in
est impune male fecisse, nisi deinde faciundi licentia eripia- Iugurtino.
tur & vobis aeterna sollicitudo remanebit, cum intelligetis voces sunt
aut seruiendum esse, aut per manus libertatem reti- C. Memmij
nendam. Nam fidei quidem aut concordia qua spes est? Do- Tr. Pl.
minari illi volunt, vos liberi esse: facere illi iniurias, vos
prohibere.*

Claudia.

Sic forte se mutuo animarunt. Quorsum veniam
in laqueum præensum, incurra in gladium strictum,
in manus eorum *Qui studeant feritate timeri*

cons. Manlij.

Pet. Crinit.

lib. 1. de ho-

nest. discipl.

c. 1. de Chri-

stop. Riche-

rius lib. 3.

fruc.

cic.

Ætus

Adductoq; hominum cumulent araria censu?
Cur tradam me Tamerlani in nigro sedenti tento-
rio, apud quem iam nulla spes misericordiæ, nul-
lum dedito effugium? manus tentans, tam perde-
re possum alterum, quam perire. *Anima mea in rerum Tur-*
manibus meis semper. Si repugnando effugio, fru-

Etus ille est desperationis, quo me hostium inclementia, & flagra compulerunt: si cado ac morior, vindicabo me prius, nec peribo nisi cruentatus: constabit ipsis morte meum periculum.

Virg. 2. Æn.

*Nunquam omnes hodie moriemur inulti,
Victores victiq; cadunt.*

Si morior repugnans, iucundius morior ac gloriosius, defendens mœnia, defendens aggerem, obrans aditum corpore, pro patre, matre, vxore, liberis, aris, focus: quam moriens cum gemitu, fren dens dentibus in Phalaridis inclusus tauro, vbi præsens inimicus dolores lachrymasque meas ridebit; nisi forte mories adhuc ignauus audiam, quod vt mortem effugerem, quam equidem effugere non potuerim, me tradiderim.

Sallust. in Iugurthino.] *Vivere contentus videri, si defessus malis iniuria concessissem.*

Seneca in Troiade.

*Felix quisquis
Bello moriens omnia secum,
Consumpta videt.*

Hæc verba esse possunt plebis desperantis aduersariorum inclementia.

Non, non, dilectissimi, non sic tractandi sunt filii, non populi. Hominum Reges sicuti apum, carere debent aculeo; aut si eum habent, non nisi grauissimis de causis, ac raro vti; maxime in communitates.

Cicero lib. Officiorum.] *Recte præcipere videntur, qui monent quanto superiores simus, tanto nos summissius queramus.*

Idem orat. pro Quintio.] *Qui plus propter virtutem mobilitatemq; possunt, eo minus quantum possunt debent ostendere.*

Homo generosum animal est, duci vult, suaderi; non trahi, non compelli.

Vbi veniam sperat, vbi clementiam expertus est, facile illuc reduci se finit.

Qui canes dominos suos repetent, à quibus nihil præter fustes expectent?

Quæ

DE POENITENTIA PRODIGI. 365

Quæ fœmina maritum, à quo sibi videt acui cul-
trum? quis ceruus pressus à canibus, aut quis mono-
ceros ad sinum confugiet puellæ, si mortem ibi putet
inuenire quam fugit? Ouid. lib. de Pont. 2.

Accipitrem metuens pennis trepidantibus ales

Audet in humanos fessa venire sinuos.

Benignitas & gratia, qua semper magnus ille Ale-
xander, non Macedo sed Italicus, laudatissimæ me-
morix Dux Parmensis, in administratione inferiorū
partium vsus est, nonne plures subegit rebelles, quam
omnis armorum triumphantium strepitus? clamant
hoc & testantur ipsi inimici.

Quoniam superuenit mansuetudo & corripimur.

Claudian. in cons. Manlij.

—peragit tranquilla potestas,

*Et quod violenta nequit: mandat aq, fortius urges
Imperiosa quies.*

Matt. 5.] *Beati mites quoniam ipsi possidebunt terram.*

Et vnde maximi peccatores, quorum scelera iam
montes superant, in extremo vitæ termino Deum re-
spicere, & ad eum per pœnitentiam reuerti audent?
Nonne ob memoriam gratiæ peccatoribus toties,
tam multis, tam magnis exhibitæ?

Quod non puniuerit Adamum, de facto, vt fuerat
comminatus; vitam donans ad pœnitentiam: quod
promiserit redemptorem, & vindicem fraudis serpen-
tinæ: quod ipsi quasi sartor post peccatum vestem fe-
cerit: Quod mille post ipsum peccatores recepti sint
ad gratiam: indulgentia tam plena, tam festinata, quā
Dauid vno verbo, peccavi, obtinuit, quot peccatores
ad pœnitentiam & spem adduxit?

Quod fœminam in adulterio deprehensam serua- *Ioan. 8.*
uerit, quæ iam Iudæorum quasi saxis lapidanda pete-
batur, quam multos animauit ad pœnitentiam, quam
multos adduxit ad Christum? An non forte & Mag- *Luca 7.*
dalena post vitam tam profligatam, hac ratione ad
pedes Domini accurrit? Quod tam facile Magdale-
nam susceperit, & causam litemque eius, contra ho-
spitem suum Simonem, cōtra Iudam architriclinum
suum.

suum, contra Martham hospitam suam, boli credi fuerunt, & ille tamenta, quibus Mattheus à telonio, Zachæus Princeps publicanorum, publicani omnes, & peccatores ad faciendam inuitati sunt penitentiam: in quorum gratiam hæc, & aliæ duæ parabolæ cōtra Scribas & Phariseos, à Christo proposiæ sunt. Ita indulgentem fuisse latroni, ut iusta peccati supplicia ipsi verterentur in martyria, ut putat S. Hieronymus, ita suscepisse in extremo constitutum spūm, quomodo inuitauit, quomodo traxit, quomodo compulit peccatores spe similis misericordie?

D. Hieron. lib. 1. Ep. edit. Canif. Ep. 26.] *Christum Paradisum de cruce latronem intulit. Et ne quis aliquando*

** forte mel. seram conuersionem putaret fecit homicidij * poena martyriū.*
poenam, mart.

Clementia eius sæpe per ipsum publice proclamata: ut ibi, *Non veni vocare iustos, sed peccatores ad penitentiam. & Non est voluntas ante Patrem vestrum, quilibet calis est, ut pereat vnus de pusillis istis.*

Facit ut pauci desperarent, nulli desperare possent. Vnde & miror Iudam post tanta benignitatis indicia, vnquam desperasse. Fuit denique paternæ clementiæ memoria, quæ oportune Prodigio ingessit, *surgam & ibo ad patrem meum.* Hoc solum meminerat discite parentes similem dare subditis & filiis illecebram, si eorum desideretis reditum post lapsum, ad declamationem. Alioquin affirmare ausim obstinatos inuenietis in malitia, & pro eo quod dicerent, *Surgam & ibo ad patrem:* dicent potius *surgam & fugiam tyrannum*, vel etiam *surgam & opponam me tyranno.* *Omni peccati consummationem parit desperatio,* dicit S. Bernardus.

*Lene fluit Nilus sed cunctis omnibus extat,
 Vtilior, nullas confessus murmure vires.*

I I.

Praclaram rem esse meditari conuersionem, & cur discerit: surgam & ibo ad patrem meum, &c.

VIDITIS